

15.3.2022

Muistio Talousvaliokunnalle

Energian hinnan voimakkaan nousun skenaariot

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikkoaiheesta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on perustavanlaatuisesti muokannut toimintaympäristöämme, ja erityisesti sen vaikutukset näkyvät energia- ja raaka-ainemarkkinoilla. Vaikutusten kestoa on tällä hetkellä vaikea arvioida, mutta Suomessakin on syytä varautua skenaarioihin, joissa energian ja raaka-aineiden hinnat ja saatavuus poikkeavat huomattavasti tavanomaisesta.

EK katsoo, että nykyisen geopolitiittisen tilanteen luoma epävarmuus energiamarkkinoihin ja energiaturvallisuuteemme edellyttää riippuvuuden vähentämistä fossiilisista polttoaineista, ja siirtymää kohti vähähiilisyttä pitää vauhdittaa vastauksena kriisitilanteeseen.

EK:n näkökulmasta Suomessa tulisi ensisijaisesti arvioida lämmityskautta 2022-2023 ajatellen välittömästi käyttöön otettavia nopeavaikutteisia toimia, joilla pystyttäisiin lisäämään kotimaista energiantuotantoa ja tehostamaan energian käyttöä, niin että toimet samanaikaisesti edistävät ilmastotavoitteiden saavuttamista. Arvioitavaksi tulevat mm.

- Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen katon korottaminen nykyisestä 150M€ tasosta, palveluiden sähköveron lasku asteittain kohti EU:n minimitasoa.
- Energiatehokkuusinvestointien vauhdittaminen sopimustoiminnassa.
- Päästöttömän energian tuotannon ja energian varastointikapasiteetin lisäämisen vauhdittaminen, mm. luvitusprosesseja vauhdittamalla ja kohdentamalla lisäresursseja Vaasan hallinto-oikeuteen käsittelyjonojen purkamiseksi.
- Päästöttömän liikenteen ja liikenteen energiatehokkuuden vauhdittaminen.
- Talouden ja yhteiskunnan kannalta keskeisten resurssien saatavuuden varmistaminen.

Koska poikkeuksellisten markkinaolosuhteiden voidaan olettaa jatkuvan myös lämmityskauden 2022-2023 yli, tulee arvioida myös pidempi-vaikutteisia toimia, kuten:

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Janne Peljo

15.3.2022

- Luvitusprosessien nopeuttaminen vihreän siirtymän investoinneille.
- Energia- ja energiatehokkuusinvestointien vauhdittaminen, energiatukien myöntämistä laajemmin ja mittavammin.
- RRF-rahoituksen kohdentaminen fossiilisia korvaaviin investointeihin.

Aalto GSE:n laatima riskianalyysi energiakriisiin varautumisesta nostaa ansiokkaasti esiin kysymyksen poikkeusolosuhteisiin varautumisesta etenkin sähkömarkkinoiden toiminnan osalta. EK huomauttaa, että sähkömarkkinoiden markkinaehtoinen toiminta on kulmakivi, jonka avulla sähköön kysyntä ja tarjonta vastaavat kustannustehokkaimmin, ja markkinamallin muuttaminen on viimesijainen, erityiseen poikkeusolosuhteeseen sovellettava toimi.

Tällaisen toimenpiteen valmistelu poikkeusolosuhteiden varalle on kannatettavaa, ja tätä työtä tehdään ansiokkaasti huoltovarmuustoiminnan piirissä. Myös poikkeusolosuhteissa on tärkeää pitää kiinni hintaohjeuksen vaikutuksista, jotta se muodostaisi riittävän insentiivin sähköön tuottajille kasvattaa tuotantoa sekä sähköön kuluttajille joustaa kysynnänsään. Aalto GSE:n esiin nostamista toimintamekanismeista kysyntään vaikuttaminen ja kysyntäjoustopon lisääminen sekä nopeasti käyttöön otettaviin energian säästö-, tuotanto- ja varastointiratkaisuihin panostaminen on EK:n näkökulmasta perusteltua, mutta erityisesti windfall-veroja tai väliaikaisen kaulushinnan asettamista päästöoikeuksille EK pitää ongelmallisena.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Janne Peljo
Johtava asiantuntija